

Karmen Joller
sotsiaalminister
karmen.joller@sm.ee

Meie: 2-5/51_2025, 24.09.2025

PÖÖRDUMINE seoses ebavõrdse kohtlemisega jagatava vanemahüvitise suuruse arvutamisel

Lugupeetud Karmen Joller

Soovin juhtida tähelepanu olukorrale, mis tekib perehüvitiste seaduse § 39 lg 3 rakendamisel enneaegse sünnituse puhul.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku poole pöördus ema, kelle laps sündis 29. rasedusnädalal. Sellest tulenevalt hakkas ta saama jagatavat vanemahüvitist oluliselt väiksemas määras kui ema vanemahüvitist.

Vanemahüvitise maksmist ja arvutamist reguleerib perehüvitiste seadus (PHS), mille järgi on ema vanemahüvitise arvestusperiood seotud lapse **eeldatava** sünnikuuga, st lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud 21 kalendrikuud, millest on maha arvatud lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud üheksa kalendrikuud (PHS § 39 lg 3 p 1). Jagatava vanemahüvitise arvestusperiood sõltub lapse **tegelikust** sünnikuust, st lapse sünnikuule eelnenud 21 kalendrikuud, millest on maha arvatud lapse sünnikuule eelnenud üheksa kalendrikuud (PHS § 39 lg 3 p 2). Kui laps sünnib oluliselt enneaegselt (näiteks 2–3 kuud varem), tekib olukord, kus ema vanemahüvitise ja jagatava vanemahüvitise suurused ei ole võrdsed, kuigi seaduse eesmärk on toetada lastega peresid ja laste kasvatamist.

Näiteks juhul, kui vanem sai lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud 21 kalendrikuu keskel so vahemikus 10-12 kuud loetuna perioodi algusest, palgatõusu, kajastub see ema vanemahüvitise arvestuses, kuid enneaegse sünni korral jääb sama sissetulek jagatava vanemahüvitise

arvestusest välja. Tulemuseks on olukord, kus pered, kelle sissetulekud ja tööajalugu on identsed, saavad erinevas suuruses hüvitisi ainult lapse sünnikuupäeva erinevuse tõttu. Sealjuures pole sünnikuupäeva muutus vanematele ette teada, ei allu nende tahtele ja seab niigi suure vaimse, füüsilise ja finantsilise koormuse kogu perele ja sageli mitmeteks aastateks.

Vanemahüvitis on mõeldud asendussissetulekuna ja seega peaks ta olema lähedane vanema reaalsele sissetulekule. Hüvitise oluline vähendamine vaid tehnilis-arvestuslikel põhjustel, ei ole kooskõlas PHS § 32 lõikes 1 sätestatud vanemahüvitise eesmärgiga tagada asendussissetulek lapse hooldamise ajaks ning tagada võrdväärset tulu.

Lisaks seab see enneaegselt sündinud laste pered ebavõrdsesse olukorda ja võib olla vastuolus põhiseadusliku võrdse kohtlemise põhimõttega (§ 12).

Eeltoodust tulenevalt palun kaaluda seaduse täpsustamist viisil, mis tagaks, et enneaegse sünnituse korral oleks ema vanemahüvitis ja jagatav vanemahüvitis arvatud arvesse võttes sama arvestusperioodi (st lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud 21 kalendrikuud, millest on maha arvatud lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud üheksa kalendrikuud) ning pered ei satuks ebasoodsasse olukorda asjaolude tõttu, mis on nende kontrolli alt väljas. Arvestades, et enneaegsete laste sündide arv on juba aastaid selges languses (Tervise Arengu Instituudi andmed), siis võimalik muudatus ei oleks koormav riigieelarvele, küll aga tagaks vanemahüvitise eesmärgi täitmise, enneaegse lapsega perede turvatunde ja perede võrdse kohtlemise.

Lugupidamisega,

Christian Veske

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik

/allkirjastatud digitaalselt/